

TRƯỜNG THCS PHAN CÔNG HỚN

TỔ NGŨ VĂN

MÔN NGŨ VĂN KHỐI 6

Tuần 15

BÀI 5: TRÒ CHUYỆN CÙNG THIÊN NHIÊN

BÀI 5

TRÒ CHUYỆN CÙNG THIÊN NHIÊN

(12 tiết)

I. Tri thức đọc hiểu

- **Kí** là thể loại văn học coi trọng sự thật và những trải nghiệm, chứng kiến của chính người viết.

- **Hồi kí** chủ yếu kể lại những sự việc mà người viết đã từng tham dự hoặc chứng kiến trong quá khứ.

- **Ngôi kể** trong hồi kí là ngôi thứ nhất. Người kể chuyện trong hồi kí mang hình bóng của tác giả nhưng không hoàn toàn đồng nhất với tác giả.

- **Hình thức ghi chép và cách kể sự việc trong hồi kí:**

+ **Hình thức ghi chép:** ghi chép theo cách thông thường, chuẩn bị tư liệu về những điều có thật, đã xảy ra để viết. Tư liệu được *ghi chép* để viết hồi kí phải đảm bảo độ tin cậy, xác thực.

(đề cao thái độ trung thực)

+ **Cách kể sự việc:** là cách lựa chọn góc nhìn, cách dẫn dắt sự việc để hồi kí hiện lên sinh động, hấp dẫn.

VĂN BẢN 1: LAO XAO NGÀY HÈ

(2 tiết)

I. Trải nghiệm cùng văn bản

1. Tìm hiểu chung:

a. Đọc, chú thích:

b. Tác giả, tác phẩm

- **Tác giả:** Duy Khán (1934-1995)

- Quê: Quê Võ - Bắc Ninh.

- **Tác phẩm** “Tuổi thơ im lặng” được viết theo thể loại Hồi kí. Vì tác phẩm là những hồi tưởng của bản thân tác giả.

- Văn bản “*Lao xao mùa hè*” trích từ chương 6/29 chương của tác phẩm.

2. Tìm hiểu văn bản:

a. Người kể chuyện

- Bức tranh được miêu tả qua cảm nhận của nhân vật một cậu bé và nhóm bạn trạc tuổi mình, theo ngôi thứ nhất xưng “chúng tôi” hoặc “tôi”

- Người kể chuyện trong văn bản là tác giả Duy Khán ở thời điểm viết hồi kí Tuổi thơ im lặng, văn bản là chuỗi hồi ức về tuổi thơ của tác giả.

b. Cách kể sự việc:

Câu văn kể chuyện	Câu văn miêu tả	Câu văn biểu cảm
- Chúng tôi hội tụ ở góc sân - Thế thì .. có họ với nhau - Nhà bác Vui tọ tọ học nói. Nó bay đi ăn, chiều lại bay về với chủ...	- Cây cối um tùm - Cây hoa lan nở trắng xóa - Cây hoa móng rồng... mít chín - Ong vàng ...đánh lộn nhau - Quả chín đỏ.... xôi gấc - Nhận vừng vẩy tít mây canh “chéc chéc”	- Tôi lại quý chèo béo - Thì ra... tốt lắm - Chèo béo ơi, chèo béo - Ôi...nó cặn,

*Nhận xét: Cách kể sự việc có sự kết hợp hài hòa giữa tự sự, miêu tả và biểu cảm <i>=>Không khí ngày hè: tung bừng, náo nhiệt, sôi động, tràn đầy sức sống</i>		

c. Hình thức ghi chép:

	Biểu hiện	Giác quan cảm nhận	Nghệ thuật	Nhận xét
Hình ảnh	- Cây cối um tùm - Hoa lan nở trắng xoá - Hoa giẻ từng chùm - Ong vàng, ong vò vẽ... - Bướm hiền lành bỏ chỗ lao xao	Thị giác Khứu giác	- Quan sát tỉ mỉ, tinh tế. - Từ ngữ gợi cảm, hình ảnh đặc sắc.	Tác giả miêu tả bức tranh ngày hè bằng nhiều giác quan: thính giác, thị giác, khứu giác, có sự kết
Âm thanh	- Trẻ em trò chuyện râm ran. - Âm thanh các loài chim: các...các; tu hú; chéc chéc; bíp bíp; - Tiếng suối chảy “ào ào” - Tiếng sáo diều cao vút của chú Chàng, tiếng ve, tiếng chó thũng thảng sủa giăng - Ngày cũng lao xao, đêm cũng lao xao	Thính giác Thính giác+ khứu giác+ thị giác+ xúc giác	- Nghệ thuật: Nhân hóa, so sánh, hoán dụ	của các giác quan. Qua đó ta thấy được tâm hồn tinh tế, trong sáng, nhạy cảm và tình yêu thiên nhiên tha thiết.

4. Chủ đề của văn bản

- Thể hiện tình yêu thiên nhiên, cuộc sống ngày hè qua chuỗi hồi ức của tác giả.

- Bức tranh sinh hoạt ngày hè
- Cái lao xao của cuộc sống ngày hè

5. Tình cảm, cảm xúc của tác giả

- Cảm xúc khoan khoái, băng khuâng khi tận hưởng không khí riêng biệt ngày hè
- Trân trọng, mãn nguyện với hạnh phúc đơn sơ, bình bình, ầm áp
- Nhớ thương, tiếc nuối những kỉ niệm vừa êm đềm vừa sôi nổi
- Khao khát, mong ước thiết tha được mãi mãi tận hưởng cái lao xao ngày hè

VĂN BẢN 2: THƯƠNG NHỚ BẦY ONG

I. Trải nghiệm cùng văn bản

1. Tìm hiểu chung:

a. Đọc

b. Tác giả, tác phẩm

- Tác giả

+Huy Cận (1919-2005)

+ Quê: Hà Tĩnh

- Tác phẩm

+ Trích trong “Hồi kí song đôi”

2. Tìm hiểu văn bản

a. Thể loại

- Căn cứ vào thông tin “Hồi kí Song đôi” là cuốn hồi kí về cuộc đời của hai nhà thơ Huy Cận và Xuân Diệu. “Hồi kí Song đôi” gồm hai tập. Phần văn bản trong SGK được trích từ chương “Tổ ong trại”, tập một.
- Căn cứ vào VB: Thương nhớ bấy ong

- + Văn bản kể lại sự việc mà nhân vật tôi trực tiếp tham dự trong quá khứ (chúng kiến việc nuôi ong của gia đình, chứng kiến những lần ong “trại”
- + Văn bản thể hiện tình cảm chân thật của cậu bé xưng “tôi” và được ghi chép lại theo thể thức của hồi kí (tôn trọng sự thực).

b. Hình thức ghi chép

- Trình tự kể chuyện: trình tự thời gian
- + Ngày xưa
- + Sau này
- + Như xưa
- + Ngày thơ bé
- Tác dụng

Khía cạnh	Câu nguyên văn	Câu lược bớt
Dẫn chứng	Và ý thơ cuộc đời, cái xa xôi vằng vặc sau này ám ảnh tôi, ngày thơ bé tôi đã nghe rồi, mỗi lần ong trại.”	Và ý thơ cuộc đời, ý thơ vũ trụ, cái xa xôi vằng vặc (...) ám ảnh tôi (...)tôi đã nghe rồi, mỗi lần ong trại.
Khác nhau	Có từ “sau này”, “ngày thơ bé”	Không có từ “sau này”(1), “ngày thơ bé”(2)

c. Cách kể sự việc

- Sử dụng câu văn thuần kể lại sự việc
- Sử dụng câu văn kể lại cảm xúc, suy tư”

→ Sự nhờ kết hợp mà văn hồi kí của Huy Cận trong *Thương nhớ bầy ong* hiện lên vừa cụ thể, khách quan, vừa giàu chất thơ và truyền cảm, khiến người đọc cũng buồn vui cùng nhân vật “tôi” trong tác phẩm.

d. Tình cảm, cảm xúc của tác giả

- Tập tính, thói quen của bầy ong

+ Sống ở trong tổ

+ Khoảng bốn giờ chiều bay ra họp đàn trước tổ

+ Thỉnh thoảng một phần trong đàn ong sẽ bỏ tổ, mang theo một con ong chúa

+ Khi ong trại, bị ném đất vụn lên không sẽ không thể bay tiếp và đậu lại trên ngọn cây hay trở về tổ

→ Sự quan sát tỉ mỉ, sự gắn bó, thân thuộc đến mức nắm rõ đặc điểm, tập tính, thói quen của bầy ong

- **Từ ngữ, câu văn thể hiện cảm xúc khi bầy ong bỏ tổ bay đi**

+ “Buồn lắm, cái buồn xa cỗi vắng tanh của chiều quê, của không gian,

+ “Tôi buồn đến nỗi khóc một mình, nghe lòng bị ép lại, như trời lặn thấp xuống”

+ “Buồn nhất là mấy lần ông “trại”

+ “Thấy ong trại mà không làm gì được”

+ “Buồn không nói được”

+ “Cái buồn của đứa bé rộng lớn đến bao nhiêu, tưởng như một mảnh hồn của tôi đã san đi nơi khác

+ “Ý thơ cuộc đời, ý thơ vũ trụ, cái xa xôi vắng vẻ... ám ảnh tôi”.

- Nghệ thuật: Điệp từ, câu hỏi tu từ, so sánh

→ Tình cảm, cảm xúc: Gắn bó sâu nặng, lòng nhớ thương, tiếc nuối bầy ong, tình yêu thương chân thành, thiêng liêng, tha thiết, say mê;

→ Tình yêu thiên nhiên, tâm hồn tinh tế, nhạy cảm của nhân vật “tôi”

e. Người kể chuyện

- Nhân vật “tôi” trong Thương nhớ bầy ong là Huy Cận nhưng là Huy Cận của “ngày thơ bé”, có những điểm khác với Huy Cận sau này” về “tuổi tác, nhận thức,

quan niệm”. Đó chỉ là hình ảnh tuổi thơ của tác gia Huy Cận. Cũng như nhân vật tôi trong Lao xao ngày hè là chỉ là hình ảnh tuổi thơ của tác giả Duy Khán.